

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Titvlvs XI. De his quæ fiunt à majori parte Capituli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

TITVLVS XI.

De his quæ fiunt à majori parte Capituli.

CAPVT I.

Ex Concilio (a) Lateran.

Um cunctis Ecclesiis, quod pluribus, & sanioribus fratribus visum fuerit, incunctanter debeat observari, grave nimis est, & reprehensione dignissimum, quod per quasdam Ecclesias pauci quandoque non tam de ratione, quàm de propria voluntate ordinationem ecclesiasticam procedere non permittunt. Quocirca præsentis decreto statuimus, ut nisi à paucioribus, & (b) inferioribus aliquid rationabiliter objectum fuerit, & ostensum, appellatione remota prævaleat semper, & suum consequatur effectum, quod à majori, & saniori parte Concilii fuerit constitutum. Nec constitutionem nostram impediatur, si fortè aliquis ad seruandam Ecclesiæ consuetudinem se iuramento dicit esse astrictum: non enim dicenda sunt iuramenta, sed potius (c) perjurya, quæ contra ecclesiasticam utilitatem, & sanctorum Patrum instituta veniunt. Si quis autem huiusmodi consuetudines, quæ nec ratione (d) iurantur, nec sacris congruunt institutis, jurare præsumperit, donec condignam egerit penitentiam, à perceptione Domini Corporis exeat alienus.

NOTÆ.

(a) *Lateran.* Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titulo, cap. unic. & in Concilio Lateranen. generali celebrato sub Alexandro III. cap. 16. ubi reperitur textus hic.

(b) *Inferioribus.* Inferiores Canonici dicuntur ad differentiam majorum, ut notari in cap. dicto, de offic. Archid.

(c) *Perjurya.* Ut sæpius probavi in titulo de iurjur.

(d) *Ratione iurantur.* Nisi à Sede Apostolica confirmata sint, ut in cap. hoc iud. in 2. col. ubi: Secunda questionis nodum auctoritate diximus Lateran. Concilio resolvendum, ut nisi videlicet de aliquo, vel de aliquibus, ab inferioribus irrationabile aliquid obici & probari contigerit, prævaleat semper, & obtineat debitum, remoto appellationis obstaculo, firmamentum, quod à majori, & saniori parte Concilii fuerit constitutum, nisi antiqua Ecclesiæ hætenus observata, & Apostolica Sede auctoritate confirmata consuetudo aliud suaserit observandum.

COMMENTARIUM.

EX præsentis canone talis deducitur assertio: In Capitulis, & Collegiis prævalere quod fit à majori & saniori parte, nisi minor rationabiliter contradicat. Probat eam textus in cap. de quibus 3. 20. dist. cap. in ordinatione 14. 61. dist. in cap. Ecclesia 57. cap. cum nobis, §. nos ergo, cap. quia propter 42. de elect. cap. prudentiam 21. de

offic. deleg. cap. 3. de iurpatron. Innocent. III. lib. 1. epist. apud Sirletum, fol. 221. ibi: [Cum nobis (licet immeritis) in specula Sedis Ap. constitutis omnium Ecclesiarum sit generalis cura commissa, nos ardentè convenit, ac sollicitè providere, ut per studium nostræ sollicitudinis in statu debito valeant conservari. Et quoniam ubique præsentia corporali adesse non possumus, per Fratres, & Coepiscopos nostros, qui sunt in partem sollicitudinis evocati, ad rectum ordinem reduci volumus quæ in eis inordinate fuerint attentata, & in statum congruum reformati, ut persone constituta in eis ad ecclesiastica obsequia prosequenda, juxta doctrinam canonicam divinæ servitutis cultibus vigilantè intendant, & cunctis recto progredientibus ordine Dominus, & propitiator noster dignè in ministrorum suorum operibus collaudetur. Nos igitur, venerabilis in Christo frater, tuis iustis precibus gratum concedimus assensum, & ut in Ecclesia sancti Stephani, in qua Pontificali administrationis officium assumpisti; & in Ecclesia Beati Frontonis, in qua curam geris Abbatis, super correctione ordinis: & aliis ecclesiasticis constitutionibus, cum majori parte Capituli, prout ipsis Ecclesiis expedierit, valeas ordinare, seu statere quod fuerit statuendum, & corrigere corrigenda, liberam tibi sublato appellationis obstaculo auctoritate Apostolica tribuimus facultatem, nisi à paucioribus, juxta constituta Lateran. Concilii rationabile aliquid objectum fuerit, & ostensum. Nulli ergo, &c.] l. immo iudices 2. §. hoc

autem 4. C. de iurejur. l. aliud 160. §. 1. ff. de reg. jur. l. nulli 3. l. 4. §. 6. ff. quod cuiusque univers. l. quod major 19. ff. ad municipal. l. 3. ff. de decretis ab ordin. l. ubi 19. ff. de iuror. §. iurat. l. penult. §. ut. C. de preads Curial. l. ut. C. de vendend. rebm Curial. l. 84. §. 142. C. Theodos. de Decur. l. 7. tit. 4. lib. 2. recopul. Illustrant ultra congestos in præfenti à Barbola, & Garanna, idem Barbola voto 27. num. 18. Cronius ad tit. de elect. Cujacius hic, Acunna in dicto cap. in ordine 14. Alciatus de præsumpt. regul. i. præsumpt. 51. Petrus Herod. lib. 2. Pandect. tit. 9. cap. 15. Lambertinus de iurepatron. lib. 2. cap. 3. p. 3. art. 8. Petrus Faber & Gothofredus in dicta l. 160. §. 1.

3. Impugnatur traditio assertio.

Sed pro dubitandi ratione ita argumentor: In sententiis, vel similibus iustitiæ actibus non debet attendi major pars, quia ut ait Plinius lib. 2. epist. 12. in sententiis ferendis suffragia non numeranda, sed ponderanda; nec semper majori numero est acquiescendum; cuius iudicium raro tutius ac sanius, cap. præsumpt. de postul. Prælat. & si aliqua pars Capituli præferenda est, maximè ea, quæ ex senioribus consistat, quibus plurimum iura deferunt, cum prudentiores quàm juvenes præsumantur; adeo ut qui contrarium affirmare velit, probare non possit nisi per quindecim testes, l. unicuique, C. de proximis sacror. scrip. lib. 12. Mascardus de probat. volum. 3. conclus. 1298. num. 3. Tiraq. in præfat. de primog. n. 153. Franciscus Philadelphus lib. 56. epist. 1. ad Nicodemum, ibi: Romanorum domini Senatibus à senibus nominarunt, quoniam intellexerunt in senibus solis gravitatem esse, & prudentiam. Atque idè majorem senibus auctoritatem esse dixit Quintilianus lib. 12. instit. cap. 4. eò quod plura nosse, & vidisse credantur. Igitur in Capitulis, & Collegiis non major pars respectu numeri, sed respectu lenium attendi debet.

4. Capitulum quid.

Quæ dubitandi ratione non obstante, vera est præfens assertio, pro cuius expositione sciendum est, Capitulum in iure nostro lapsius accipi pro parvo illo loco, in quo conveniunt claustrales; quo nomine etiam ipsa congregatio claustralium, seu Canonicorum, dicitur Capitulum. In priori sensu accipitur in Clement. ne in agro, de statu monach. Concilium Aquisgran. can. 69. ibi: Mos inolevit ut per monasteria Deo devota legatur lectio in capitulo. Et can. 70. ibi: Ut ad capitulum lectio tradatur; & aliis Conciliis congestis à Meurfio in Glossario, verbo Capitulum, Benedicto Ephemero lib. 8. disquisit. monast. tract. 1. disquisit. 1. In secundo sensu pro ipsa congregatione, seu Canonicorum collegio accipitur in præfenti titulo, & antecedenti; & Capitulum tunc est universitas clericorum, quorum caput est Prælat, & ipsi membra, cap. novit, hoc tit. sodales, seu socii ejusdem collegii, l. ult. ff. de collegiis; non tamen omnes clerici unius Ecclesiæ faciunt Capitulum, cap. dilecta, de excess. Prælat. sed tantum illi, quibus Ecclesiæ legibus concessum est, ad exemplum collegiorum secularium; quibus id constitutionibus, & Principum rescriptis conceditur, quique communem habent actionem, seu syndicum & arcam, l. 1. ff. quod cuiusque univers. cap. significavit, de appellat. dicto cap. dilecta, ubi latius dicemus. Arca signum communitatis est, quia in ea obventiones, & redditus nummarii,

quasi in gazophylacio reconduntur, l. 13. C. de suscept. lib. 10. in qua etiam instrumenta, & tituli asservantur; unde tituli arcales dicitur in l. 6. C. de exat. tribut. lib. 10. & cunctos ipsi Arcarii, cap. 3. Esther. D. Paulus ad Romanos cap. ult. Substantia ergo Capituli consistit in sigillo, syndico, arca, & negotio communi, ut probant Farinacius in præxi crimin. quest. 113. num. 227. Decianus tract. crimin. lib. 7. cap. 20. num. 22.

Deinde sciendum est, quæ sit major pars Capituli? Et multi docuerunt, majorem partem eam esse, quæ pluribus abundat suffragiis, cum major pars accedit, & concurret in unam sententiam, cap. ut. hoc tit. cap. quia super, de elect. exemplo Decurionum, l. nominationum, C. de Decur. lib. 10. Alii majorem partem agnoscunt, non ex numero personarum, sed ex iustiori, & saniori parte, quod æstimandum non est ab his, qui suffragium dant, sed superiore causæ cognitionem habente, cap. Ecclesia, de elect. cap. concertationi, de appellat. in 6. Sed quia perdifficile est hoc modo agnoscere, quæ sit sanior, & per consequens major pars, habitâ ratione zeli ad zelum, & iustitiæ ad iustitiam; ideo regulariter major pars dicitur, quæ pluribus abundat suffragiis; sententiæque numerantur, non ponderantur, cap. final. hoc tit. Ut autem major pars agnoscat, singulorumque vota regulentur, tantum præsententes attenduntur; quare dum negotium tractatur in Capitulo, ad minus duas partes adesse debent, l. nulli, l. planè, l. ff. quod cuiusque univers. non quia exigatur ut due partes idem decernant, sed ut in decernendo adsint due partes, quæ faciunt Capitulum, & Concilium publicum, l. nominationes, C. de appell.

His præactis, ratio præfentis assertionis facile deprehenditur, quæ provenit ex eo, quia firmitus est iudicium plurimorum, cap. de quibus 3. 70. dist. nam cum ferè impossibile sit in negotiis omnes consentire, l. 1. §. final. cum l. sequenti, ff. de adqu. poss. & necessario sufficiens esset aliqua pars, major iustè attenditur, ut considerat Grotius de iure belli lib. 2. cap. 5. num. 17. nisi specialiter duæ partes suffragiorum petantur, ut in l. nulli 3. ff. quod cuiusque univers. nam tunc, quod lege, vel statuto cautum est, attendi debet. Bobadilla lib. 3. polit. cap. 8. num. 53. Molina lib. 2. de primog. cap. 4. num. 58. Unde in Senatusconsultis, apud Romanos majoris partis probatur consensus; neque quàm prudentes, sed quàm multi idem censuissent, attendebatur. Symmachus lib. 4. epist. 37. Lex Curia est, ut majoris partis numeri antestret auctoritas. Quare Senator quilibet poterat Consulem, vel quemcumque alium Magistratum, qui Senatum habebat, admonere, ut antequam Senatusconsultum proferretur, Senatum numeraret, alioquin Senatusconsulto intercedebat. Festus Pomp. lib. 12. Numerat Senatus, qui Senator aut Consul, cum impedimento vult esse, quominus fiat Senatusconsultum; postulatque, ut qui res, quæ afferantur dividantur, aut singuli consulantur, aut si tot non sint Senatores quot numero, liceat præscribi Senatusconsultum. Respexit huc Cicero lib. 5. epistol. familiar. Et Calpurnius lib. 8. epistol. familiar. ad eundem Ciceronem: Cum possit rem impedire, sic ut numeraverit, postulat, tacuit. Apud Dionysium Halicarn. lib. 16. hist. Lucius Corbellius postulat

5. Major pars quis sit?

6. Traditio ratio dicitur.

postulat, *Numerari sententias.* M. Fab. Quintilianus declamat. 365. *De vi septem judicent; quod major pars judicium staturit, res patitur; duo ignominiam staturerunt, duo exitium, tres mortem, petitur ad mortem.* Hæc quidem epigraphæ controuertit; sequitur deinde: *Ego existimo maiorem partem esse, in quibus plures idem sentiunt, eandem penam pronuntiant, in eadem uerba jurant.* Ne quæ autem ambiguitas suboriatur, disertus uerbis explicat, quoniam fit ille major numerus. *Partem intelligimus eidem numero applicatam, quem admodum sententiâ conjunctam.* Sed quis L. Senecæ aurea uerba prætermiserit huc spectantia, lib. de uita beata, cap. 2. *Cum de uita beata agitur, non est quod mihi illud discessionum more respondeas, hæc pari major esse uidetur; ideo enim peior est. Non tam bene cum rebus humanis agitur, ne meliora pluribus placeant.* Appositè, & cum iudicio alium ejusdem Senecæ locum annotauit I. Lipsius: *Quid præstat Philosophia? ut malis tibi placere, quam populo; ut existimas iudicia, non ut numeres.* Imperitia librariorum antea legerat, *Illud discessionum more respondeas.* Primus Rodolphus genuinam lectionem animaduertit, & ex eo Erasmus Roterodamus. Decretum Lateranen. Concilii apud Guil. Neubrigensem de rebus Anglic. lib. 3. cap. 3. *Ex hoc tamen nullum canonicis institutionibus, & alius Ecclesiis præiudicium generetur, in quibus majoris, & sanioris partis debet sententia præualere: quia quod in eis dubium uenerit, superioris iudicio poterit diffiniri; in Romana uero Curia, & Ecclesia speciale euenit aliquod, atque constituitur, quia non potest ad superiorum recursus haberi.* Aurel. Prudent. lib. 1. in Symmachum, in fine.

Seruentur leges patrias, infirma minoris, Vox cedat numeri.

Facit Plinius lib. 2. epist. 12. *Numerantur, inquit, non ponderantur sententia nec aliud in publico consilio fieri potest, in quo nihil est tam inæquale, quam æqualitas ipsa: nam cum sit impar prudentia, par omnium ius est.* Et lib. 6. epist. 13. *Singulis, inquit, re integrâ dissentire fas est; per actâ, quod pluribus placuit, à cunctis tuendum.* Lex iudicialia aut ejus fragmentum refertur in epist. Cæli ad Ciceronem, his uerbis: *Quod iudicium major pars iudicasse, id ius ratum esto.* Facit etiam quod refertur ad uniuersos, quod publicè fit, & per maiorem partem, l. 160. §. 1. ff. de reg. jur. dist. 1. quod major, ff. ad municip. quod non solum in publicis negotiis, uerum & in privatis contingit, ut in pluribus creditoribus id docetur in l. 7. §. ultim. l. 8. ff. de part. l. ultim. ff. qui bon. ced. possunt: in pluribus tutoribus, §. 1. Instit. de sacros. tutor. in pluribus obstericibus ventrem inspicientibus, Paulus lib. 2. sentent. tit. 4. Rectè ergo PP. Concil. Lateranen. in presenti staturerunt, in negotiis ecclesiasticis præualere factum à majori parte Capituli, cum præsumatur pro pluralitate, nisi in aliqua parte stet auctoritas, cap. dudum, de elect. cap. in presentia, de testib. Petunt etiam PP. ut sit eadem pars sanior, ratione habitâ zeli ad zelum, meriti ad meritum, nam etsi major pars aliquid decernat, rationi tamen, vel pietati minimè contentiat, minor pars sanior pro majori habeatur, cap. final. dist. 9. cap. Ecclesia 37. de elect. quia major pars dicitur, non solum quæ est majoris numeri, sed etiam quæ facta.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

nioris iudicii. Barboza de dignitat. capite 38. num. 7. Sed cum ex hac cognitione sanioris partis rixæ, pluraque incommoda orientur, jam hodie post Concil. Tridentinum sess. 25. de regul. cap. 6. amplius non quæritur, quoniam pars sit sanior, sed tantum quæ major, vel minor sit respectu numeri, ut notat Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 5. num. 13. Iul. Lavor. de elect. tit. 4. cap. 19. num. 89. Tamburinus tom. 1. de iure Abbat. dist. 5. quest. 6. num. 21.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam in presenti absolute non docetur, factum à majori parte præualere, sed factum à majori, & saniori: quare ut cognoscatur, quoniam sanior pars sit, penanda sunt, & ponderanda suffragia, habito respectu ad ætatem, prudentiam, & meritum; unde non contemnitur sanior pars, sed potius si sit sanior, præfertur; & non tanquam factum à majori, sed à saniori parte obseruatur, licet in dubio major pars sanior credatur, cap. prudentiam, de offic. delegat. Acunna in dicto cap. in ordinatione: notauit latius in cap. quia propter, de electione.

Adhuc supra traditæ assertioni opponi potest textus in cap. cum causam, de elect. ubi refertur, Canonicos Ecclesiæ Lucanenſis privilegium ab Apostolica Sede impetrasse, ut nullus præponeretur in Priorem, nisi de communi consensu fratrum, aut electus à majori, & saniori parte Capituli. Quem textum ita expendo: Si regulariter factum à majori & saniori parte Capituli præualeat, ad quid privilegium illud impetratum fuit, cum frust à precibus impetretur, quod jure communi conceditur? Cui difficultati respondendum est ex notatis in eo textu, & per Gronium in c. 3. de elect. in 5. compil. privilegium in ea specie necessarium non fuisse, quia jam jure communi id cautum erat; sed quia magis timeatur quod singulariter cavetur, aut promittitur, ut contingit in castitate à clericis voto promissa, cap. quamquam, 23. dist. in obedientia juramento firmata, cap. in omnibus, de consecr. dist. 5. ideo in eo textu Canonici Lucanenſes prædictum impetrarunt privilegium, ut ejus auctoritate magis obstricti Priorem tenerentur eligere de communi consensu vel saltem majoris, & sanioris partis.

Secundò supra traditis obstat textus in cap. hoc ipsum 11. 33. quest. 2. in illis uerbis: *In fine* Exponitur hoc ipsum 33. *antem epistola hoc adiciendum putavi, ut quotiescunque in gestis Conciliorum discors sententia inuenitur, illius sententia magis teneatur, cuius antiquior, aut potior extat auctoritas.* Ex quibus deducitur, non præualere factum à majori Capituli parte, sed tantum attendi, quoniam sit antiquior, vel potior. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, Divum Iuliorum in eo textu potiore appellasse Concilii sententiam, quæ majori parte roboratur, & ita rectè Sanctum asseruisse, in casu diverſarum sententiarum eam præualere, quæ antiquior, & potior est, id est, quæ major & sanior.

Ex supra adductis, præcipueque ex præfati textu lucem accipit textus in cap. 2. de postulat. Pralat. ibi: *Ac idèd alios, licet pauciores numero, quantum tamen ad hæc pertinet, con-* Adducitur postulat. Pralat. *silio.*

filio saniores, eligendi, vel postulandi devolutam esse licentiam. Ex quibus aperte constat, prevalere aliquando electionem, seu postulationem factam à majori parte Capituli; quod juxta præsentem decisionem accipiendum est, videlicet, quod licet regulariter factum à majori parte Capituli, sit à cunctis observandum, tamen

si minor pars iuste, & legitime contradicit, quia tunc licet minor respectu numeri, tamen sanior est respectu iudicii, prævalet ab ea statutum, cap. 1. 31. *distinct. 1. majorem, ff. de pactis*: immò ad ipsos, licet numero minores, devolvitur omnis Capituli auctoritas, ut in specie ipsius capituli 2. contingit.

CAPUT II.

Cœlestinus III. Gilberto (a) Claromont. Episcopo.

Quæsit à nobis tuæ diligentia probitatis, quid observare debeas, & Apostolicæ responsionis auctoritate statuere super eo, quod Ecclesiæ tuam quidam ex Canonicis, vel etiam minimus, qualibet occasione assumprâ, vel quia pensio Ecclesiæ debita [sicut solitum est] non redditur, vel quia nonnunquam clericus aliquis, vel parochianus delinquit, sine tuo, & aliorum Canonicorum assensu interdicto supponit, per quod ipsius Ecclesiæ servitium deperit, & in populo scandalum non modicum generatur. Super hoc autem tuæ f. sic duximus respondendum, sicut in consimilibus consultationibus nos recolimus respondisse, ut videlicet interdictum in aliqua Ecclesia per aliquem, vel aliquos ex Canonicis sine tuo, & aliorum tuorum fratrum assensu positum nullatenus debeas observare, nisi talis excessus, & tam gravis extiterit, propter quod meritò Ecclesia silere debeat: nec sustineas, ut prætextu occasionis hujusmodi ab aliis interdictum observetur, nisi tuus, & aliorum consensus Canonicorum accesserit: sed si quis occasionem dederit, vel deliquerit, siue canonem debitum non solverit, vel alia commiserit, propter quæ irregulariter hæctenus Ecclesia ipsa interdicto supponebatur, ecclesiasticæ coercitioni subiaceat, cum peccata suos auctores (b) tenere debeant, nec pœna sit ulterius protrahenda, quam delictum fuerit in excedente repertum.

NOTÆ.

1. (a) *Claromontano.*] Gilberto videlicet, ut legitur in secunda collectione, sub hoc titulo cap. 2. qui sexagesimus Præfuit ipsius Ecclesiæ. De Claromont. diœcesi nonnulla notavi in cap. 38. de testibus. Textum hunc fugitivatum esse à præsentis titulo, docuit Legaulte in præfati rubric. sed non rectè, cum in ea agatur de consensu Capituli, aut ejus majori parte.
2. (b) *Tenere debeat.*] Sed si hæc ratio vera est, concludit, nunquam interdictum apponi posse, cum exinde omnes fideles absque tua culpa puniantur. Cui difficultati satisfaciendum est, discrimen constituendo inter pœnam corporalem, seu spiritualement; & inter temporalem, seu medicinalem. Pœna corporali, aut spirituali nemo pro aliena culpa puniri potest; medicinali verò, seu temporali utique puniri valet, ut docuerunt Ant. Gomez lib. 3. var. cap. 2. num. final. Guierrez. de delictis quasi. 53. Marquez in suo gubernat. lib. 1. cap. 32. Barb. lib. 2. juris Eccles. cap. 3. num. 41. Petrus Faber lib. 3. semestr. cap. 8. unde cum interdictum sit pœna medicinalis, potest populus Christianus pro contumacia Principis, aut superioris Prælati eâ puniri, ut universa plebs, quæ ejus malitiam non ignorat, & cui illius iniquitas multum displicet, hinc occasione accepta proclamet, ut qui Dei amore ab injusta actione non recedit, clamore hominum simul, & timore desistat, ut probat Juretus in notis ad Ivoanem, epist. 266.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: *Canonici non possunt interdictum apponere, sed Episcopus tantum cum consilio Capituli.* Probat eam textus in cap. 1. de excess. Prælat. cap. 3. de penis. Illustrant ultra congestos in præfati à Barbosa, Sayrus de censur. lib. 5. cap. 20. num. 19. Hugolinus eod. tract. tabul. 3. cap. 1. §. 1. Suarez. de censur. disputat. 36. sect. 1. Gibalinus eod. tractat. disputat. 3. in fine. Covarruv. in cap. alma, 2. §. 2. num. 6. Petrus Gregorius lib. 4. partitionum, titul. 16. cap. 3. §. 5.

Sed hæc assertio difficilis redditur sequenti juris consideratione; nam potestas ferendi censure spectat ad jurisdictionem contentiosam, ut probant Gibalinus integ. disput. 3. Igitur si illam habeant, Episcopus jure ordinario, Capitulum privilegio; aut consuetudine, poterunt ea utentes alter sine alterius consensu illam exercere interdictum apponendo. Augeretur hæc difficultas, nam Episcopum per se posse interdictum apponere, & in tota diœcesi, consistat ex cap. ex transmissa, de elect. cap. cum ab Ecclesiis, de offic. ordin. cap. auditu, de præscrip. cap. cum plantares, §. 1. cap. Episcopum, de privil. & etiam Canonicos, seu Capitulum interdicere posse liquet ex cap. si canonici, de offic. ordin. lib. 6. cap. statutum, de sentent. excom. eod. lib. Igitur non rectè in præfati docetur, Canonicos absque Episcopo, vel Episcopum absque Capituli consensu non posse interdicti sententiam proficere. Quia

7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.

Quæ difficultate ita fulcitâ minimè obstante, vetera est præsens assertio, pro cuius expositione sciendum est, interdicere, aliquando interloqui, ac interim dicere, significare. D. Ilidorus lib. 5. etymol. cap. 25. interdictum ait esse, quod à iudice non in perpetuum, sed pro reformando momento ad tempus interim dicitur, quia in significatione accipitur in cap. pastoralis 5. de caus. posses. Et proprie. Sed in sua propria, & speciali significatione interdicere nihil aliud est, quàm prohibere. Paulus lib. 2. sentent. tit. 10. Unde Briffonius de v. verbo Interdicere, existimavit, interdicta à veteribus appellata fuisse veteres formulas, quibus Prætor aliquid fieri prohibebat. Hinc etiam ille, qui administrationem bonorum non habet ob Prætoris prohibitionem, dicitur bonis interdictus, l. is cui 6. ff. de verb. obl. Et qui ob delictum aqua, & igne prohibebantur, interdicti dicebantur, l. 5. Et per totum ff. de interd. Et relegat. & legitimus in l. mors 9. ff. de penis, advocatibus interdicere, pro denegatione advocatibus: in l. 1. s. Et urbe 12. de offic. pref. urb. professeor interdicere: in l. relocatorum 7. s. solent, ff. de interd. Et relegatis, ordine interdicere, pro interdictione Curie: l. ultim. ff. de penis, arte sua interdicere. In hoc etiam sensu accipitur interdictum in præsentibus pro prohibitione divinum officiorum, cuius censura originem adduxi in cap. 5. de consuet.

Interdictum autem diffinitur, ut sit Censura ecclesiastica, quæ prohibetur divinis officia, ceræ sacramenta, & ecclesiastica sepultura: colligitur ex cap. quod in te, de penit. Et remis. cap. non est vobis de sponsal. ubi dicemus. Dicitur censura, loci generis, per quam interdictum convenit cum aliis censuris; cætera ponuntur loco differentie: nam excommunicatio ab omnibus privat sacramentis, interdictum vero tantum à certis; deinde differt ab irregularitate, & suspensione, quæ non privant nec sepulturâ, nec divinis officiis. Variè etiam interdictum dividitur. Primum, ut aliud sit ab homine, aliud à jure. A jure, quod in certis casibus in jure impositum reperitur, ut in cap. si qui sunt, 21. dist. 2. cap. si quis deinceps, 16. quæst. 7. cap. sacro 38. de sentent. excom. cap. ubi periculum, s. præterea, de elect. in 6. cap. præsentis, de offic. ordin. cap. 1. de sepultur. in 6. cap. quamquam de usur. eod. libro, cap. unic. de injuris, eod. lib. Clement. 1. de penis, extravag. unic. Joann. XXII. ne sede vacante, extravag. unic. de consuet. inter communis. Item dividitur interdictum, ut aliud sit locale, aliud personale, mixtum aliud. Locale dicitur, quod principaliter fertur in locum ubi divina officia non celebrentur; nam licet locus non sit capax pœnæ, tamen cum sit capax satisfactionis, erit & privationis. Hoc tamen interdictum locale est duplex, aliud generale, aliud particulare. Generale, cum civitas, seu tota diocesis interdicitur, cap. cum intr. de consuet. cap. cum in partibus, de v. s. cap. præsentis, de sentent. excom. in 6. tunc enim in omnibus Ecclesiis interdictum censetur appositum, etiam in Ecclesia Cathedrali, licet quoad alias res talis Ecclesia non comprehendatur, c. quamvis, de præbend. in 6. Et licet templa suburbicaria, scilicet extra muros civitatis existentia, videantur diversa ab ipsis Ecclesiis urbanis, cum appellatione urbis suburbica non D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

contineantur, l. nam quod, s. si ita. ff. de pen. legat. l. 2. ff. de v. s. late ex sacris & prophanis litteris probant Morinus lib. 1. exercit. cap. 30. Dorleans ad Tacit. lib. 14. annal. fol. 757. tamen Ecclesiæ illæ censentur interdictæ, cap. si civitas, de sent. excom. lib. 6. Petrus Gregorius lib. 4. part. tit. 17. cap. 4. Covar. in cap. alma mater, p. 2. cap. 2. s. 1. num. 8. ptopter connexionem, & contiguitatem; sicut interdicta Ecclesiâ Capellæ censentur interdictæ, etiam exemptæ. Trident. sess. 25. de reform. cap. 12. & de regul. cap. 22. Particulare est, quod tantum in hanc, vel illam Ecclesiam ponitur. Personale interdictum subdividitur in generale, & speciale: generale est cum corpus collectivum interdicitur, veluti populus, universitas, seu collegium; cum enim in eos non possit fieri excommunicatio, cap. Romana, s. universitatem, de sentent. excom. lib. 6. necessariò poni debet interdictum, & tunc personæ, quæ sunt illius communitatis, interdictæ manent, cap. si sententia, de sent. excom. in 6. Interdicto autem populo Clerus non censetur interdictus. Suarez de censur. disp. ut. 32. sect. 2. Speciale est cum specialiter in aliquam personam profertur, nec interest quod in unam, vel in plures feratur, dum non per modum plurium ponatur. Mixtum interdictum est, cum interdicitur persona & locus ubi divina officia celebrantur, dicto cap. non est vobis, de spons. cap. 1. de usur. in 6. Tertia divisio est, ut aliud sit interdictum totale, aliud parziale. Totale datur quando absolutè profertur, cap. is qui, de sentent. excom. in 6.

Deinde sciendum est, sententiam interdicti apponere posse, tam iudices ordinarios, dicto cap. cum ab Ecclesiis, d. cap. transmissa, de elect. dict. re possint. cap. cum & plantare, s. 1. ordinariam jurisdictionem habentes, etiam Capitulum Sede vacante, cum succedat in jurisdictione Episcopi, cap. 1. ubi probavi, ne sede vacante; quàm delegatos, cap. sanò, el 2. cap. ex luteris, de offic. deleg. Nec interest, quod iudices illi sint interdicti, aut excommunicati, dummodo non sint denunciati; quia tunc ex defectu jurisdictionis sententia interdicti non valet. Similiter summè cavendum est, ne extra territorium, aut in alienos subditos interdictum apponatur, quia ex eodem defectu sententia nulla est. Alia de interdicto & ejus effectibus dedi in cap. 5. de consuetudi. & infra adducam in cap. quod in te, de penitent. Et remis.

Quibus ita animadversis apparet verâ ratio præsentis assertiois; nam cum interdictum sit gravis pœna, per quam cessatur à divinis officiis, sicut non est nisi ex gravi & manifesta causa imponenda, cap. irrefragabilis, s. ceterum, de offic. ord. cap. si sententia, de sent. excom. in 6. ita non à quolibet debet imponi, sed ab Episcopo, ex consensu Capituli, & si Capitulum habeat jurisdictionem contentiosam, debet illud apponere cum assensu Episcopi, cap. 1. de excess. Prælat. ut ita maturius talis censura imponatur, aliàs si facilè eâ Episcopus, vel Capitulum uterentur, scandalum in populo Christiano sequeretur, ad quod vitandum Clemens in præsentibus, ut ipse fatetur, statuit, ne Capitulum absque consensu Episcopi, aut Episcopus absque consensu Capituli interdictum apponere audeant.

LIBRARY
UNIVERSITY OF
TORONTO
1827

9.
Dissolvitur
dubitandi
ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam licet potestas ferendi censuram interdicti spectet ad jurisdictionem contentiosam, tamen cum ex ejus usu, seu potius abusu scandalum in populo frequenter oriretur, recte potuit Ecclesia statueri, ut nec Capitulum in casibus, in quibus jurisdictionem ordinariam exercet, interdictum in Ecclesia Cathedrali apponere possit absque consensu Episcopi; & similiter Episcopus absque assensu Capituli, *dist. cap. 1. de excep. Pralat.* Et licet jam hodie consuetudine huic juris dispositioni derogatum esse dicat Gibalinus ubi supra, adhuc tamen in aliquibus Ecclesiis observatum video, ut irrequisito Capitulo Ecclesie Cathedralis, nec Episcopus, vel alius iudex ordinarius interdicti sententiam, vel cessationis à divinis apponere possit. Nec obstat difficultatis augmentum deductum ex variis juris locis, ubi refertur, tam Episcopum, quam Capitulum interdicti sententiam protulisse: nam supponendum est, in eisdem casibus alterius etiam consensum, videlicet Episcopi, vel Capituli præcessisse.

10.
Exponitur
cap. cum in
ter 5. de con-
suet. cum
aliis.

Adhuc supra traditæ assertioni opponi potest textus in cap. cum inter 5. de consuet. in illis verbis: *Super eo, quod dicti Canonici generale interdictum ab Episcopo vestro, vel à vobis, id est, (à Decano & Capitulo) in civitate Cenomaniensi positum non servabatur.* Ex quibus verbis duplex nascitur difficultas. Prima ex eo, quod nulla mentio fit consensu Capituli in primo casu interdicti ab Episcopo promulgati; & tamen interdi-

ctum, ut valide & iuste appositum, jubetur à Pontifice observari. Igitur quia consensus Capituli necessarius non est. Secunda nascitur ex eo, quod ibi supponitur, Capitulum per se posse interdicti sententiam promulgare, cum regulariter verum sit, Capitulum ratione propria jurisdictionis non posse censuras proferre. Primæ difficultati facile responderetur supponendo, in dicto cap. cum inter, utroque in casu ritè interdictum appositum fuisse, id est, cum consensu Episcopi, vel Capituli, juxta calus diversitatem. Secunda difficultati respondet Suarez de censur. *diff. 36. sect. 1. à num. 5.* asserendo regulariter Capitulum jure ordinario non habere potestatem ferendi censuram interdicti, vel similes: ex consuetudine verò, vel privilegio nonnunquam competere Capitulo similem facultatem, *disto cap. si Canonici, cap. quamvis, de offic. ordin. lib. 6.* ut de Capitulo Cenomaniensi in eo textu docetur, & de Capitulo Carnotensi traditur in cap. ex parte, et 1. de v. f. junctis traditis pro ejus illustratione à Chopino *lib. 1. sac. polit. 2. num. 4.* & de Capitulo Altiisiod. supponitur in cap. dilecti 55. de appellat. ubi notavi. Cum ergo in dicto cap. 5. & aliis juris locis referatur, Capitulum vivente Episcopo interdicti sententiam apposuisse, supponendum est, hanc facultatem proferendi censuras, privilegio, aut consuetudine acquisivisse, quia aliàs Capitulum tantum Sede vacante potest ex jurisdictione ordinaria interdictum, vel similes censuras apponere.

CAPVT III.

Innocent. III. Siffredo (a) Augusten. Prapposito.

EX ore sedentis in throno procedebat gladius bis acutus: hic est gladius (b) Salomonis, qui secat utrinque, reddens unicuique quod suum est. Nos ergo, qui (licet immeriti) locum veri Salomonis divina dignatione tenemus, gladium istum tunc prudenter exerimus, cum quaestiones in auditorio nostro legitime ventilatas mediante justitia diffinimus. Ad hoc enim emergentium quaestionum perplexitas, & difficiles nodi causarum ad Sedem Apostolicam referuntur, ut cum earum merita fuerint assertionem partium patefacta, procedat ab Ap. Sede sententia deducens in certitudinem dubia, & obscura producens in lucem: ut litigantium dissensione sopita, suum justitia tueatur, & sequatur auctorem. Inde siquidem fuit, quod accedentibus ad praesentiam nostram te, ac dilecto filio nostro B. Augusten. Canonico, pro quaestione, quæ inter vos super Prappositura Augusten. Ecclesie vertebatur, nos venerab. fratrem nostrum Octav. Hostiens. Episcopum, & dilectum filium Grat. Sanctorum Cosmæ & Damiani Diacon. Card. vobis concessimus auditores: in quorum praesentia fuit ex praedicti B. parte propositum, quod cum dilectus filius (c) E. de Augusten. Prapposito fuisset in Episcopum [d] Brixien. electus, rogavit Capitulum Augusten. ne aliquem sibi prius eligerent in Prappositum, quam ejus esset electio (e) confirmata. Cumque ipsi ejus precibus annuissent, & idem electus electionis confirmatione per suum Metropolitanum obtenta, veniens Tybur. fuisset de regalibus investitus, B. miles pater ipsius B. ad Apostolicam Sedem accedens, à bonæ memoriæ Coelestino Papa prædecessore nostro ad dilectos filios Decanum, & Capitulum August. litteras obtinuit destinari, ut dictum B. filium ejus infra spatium mensis unius, sublato appellationis obstaculo eligerent, & assumerent in Prappositum Augusten. in signum investituræ (f) annulo ei aureo destinato: venerabilibus fratribus nostris N. (g) Frisingen. & (h) Eisternen, Episcopis, & dilecto filio N. majori (i) Spiren. Prapposito mandata Apostolici executoribus constitutis. Decanus autem, & Capitulum memorati, annuissent, quod dictus electus fuisset in Episcopum confirmatus, licet dictas litteras

litteras suscepissent, in contemptum tamen earum assignato prius termino, infra quem ipsi deberent super mandato Ap. respondere, H. tunc Augusten. Decanum in Præpositum elegere. Sed ne ejus confirmaretur electio, idem B. ad Ap. Sedis audientiam appellavit; & licet super hoc postmodum à Sede Ap. prædicto H. litteræ variæ, ac multiplices emanaverint, in quibus ei videbatur imponi silentium; id tamen tenere non debuit, quoniam absens, & irrequisitus non potuit (k) condemnari; & ipse nihilominus postmodum dicto H. super Præpositura ipsa, quod per testes probavit, quantum potuit contradixit; litteras etiam Ap. impetravit, per quas nullis litteris obstantibus, in possessionem Præposituræ mandabatur induci. Unde cum eo viam universæ carnis ingresso Decanus, & Capitulum Augusten. vellent in Præpositi electionem procedere, ne id fieret, ad Sedem Apostolicam appellavit; sed ipsi appellationi minimè deferentes, exclusis quibusdam Canonicis, quibusdam etiam non vocatis, se sibi in Præpositum elegerunt: quare tuam electionem non ab omnibus Canonicis concorditer factam, sed post appellationem ad nos interpositam (l) attentatam cassari petebat, & se in Præpositum confirmari: cum à dicto prædecessore nostro de Præpositura, quod per anulum sibi transmissum ab ipso probare volebat, fuisset primitus investitus, Ad hæc ex parte tua filii Præpositi, taliter est responsum, quod id, quod de B. factum fuerat antequam prædecessor noster præfati E. electionem ratam haberet, fuisset obventum, quod etiam fuit testibus comprobatum: sed etsi dicto electo in Episcopum confirmato prædictæ litteræ à Sede Apostolica emanassent, nullum tamen jus per hoc ei fuerat acquisitum, cum nec de Præpositura investitus fuisset, nec iudices pro eo fuissent mandatum Ap. executi. Hoc autem ex ipsarum litterarum tenore probasti, in quibus continebatur expressè, quod Decanus, & Capitulum Augusten. ipsum eligerent, & assumerent in Præpositum infra mensem, & quod pro recipienda investitura annulus ei mitteretur. Nam si fuisset per Sedem Apostolicam investitus, locum postmodum electio Capituli, & investitura executorum nullatenus habuissent. Adjecisti etiam quod cum dictus H. ad Sedem postmodum Apostolicam accessisset, & dicto prædecessori nostro electionis suæ modum, & causam contradictionis ejusdem B. exposuisset ad plenum, dictus prædecessor noster, non obstante investitura ipsi B. facta, electionem confirmavit ipsius, asserens se per falsam suggestionem fuisse in eo, quod pro ipso B. scripserat, circumventum; eum quod esset infra sacros ordines constitutus, ei non fuisset expressum; immò potius, quod idoneus esset, hi qui pro eo petebant, ipsi suggerere curavissent. Et licet pro ipso B. dictis Frisingen. & Eisten. Episcopis, & Majori Spiren. Præposito litteræ fuerint præsentatæ, in quibus eis in virtute obedientiæ mandabatur, ut ipsum in possessionem Præposituræ inducerent corporalem, nullis litteris obstantibus antè vel post à Sede Apostolica impetratis; dictus tamen prædecessor noster eas nullatenus de conscientia sua emanasse rescripsit, & ipsas decernens vacuas, & inanes, si quid auctoritate ipsarum factum fuerat, irritavit: mandans eisdem iudicibus, ut eam, qui easdem litteras impetrat, sub fidei custodia detinerent, donec ab ipso reciperent in mandatis, qualiter super hoc procedere debuissent. Fuit præterea prædictis objectum, quod etsi prædictum B. constaret, quod omninò falsum erat, fuisse per Sedem Apostolicam investitum, & investituram ejus minimè revocatam; quia tamen dicto H. reverentiam Præposito debitam, quod probasti per testes, exhibuit, & stipendium (sicut cæteri Canonici) percepit ab eo, renunciaverat juri suo, nec super hoc erat de cætero audiendus. Cæterùm dicto H. naturæ debitum exsolvente, cum Decanus, & Capitulum de consilio venerabilis fratris nostri Episcopi Augusten. primò sex hebdomadarum, ac secundò aliarum sex, & deinde trium dierum spatium electioni de Præposito celebrandæ, ut absentes Canonici ad electionem concurrerent, statuisset, & eis postmodum convenientibus, fuisset de electione tractatum: idem B. non antea contradixit, quàm ab electione tam se, quàm alios in minoribus ordinibus constitutos cognovit excludi. Sanè cum Decanus perscrutaturus omnium voluntates, dilecti filii Walterti Augusten. Canonici super electione ipsa requisisset assensum, ipse quod eis præsentibus, qui erant infra sacros ordines constituti, suam non exprimeret intentionem, respondit: cum ipsi secundum statuta canonica nec eligi possent, nec juxta Ecclesiæ consuetudinem in electione vocem aliquam obtinere: unde cum Capitulum communiter statuisset, eos ad electionem nullatenus admittendos, dictus B. eidem Decano, Ulrico Archidiacono, & Erman. Cano-

nico convitia inferens, ad Sedem Apostolicam appellavit, ipsis, ut ad nos accederent, per appellationem iudicans. Et licet ipse cum quibusdam Canonicis suis de Capitulo recessisset, decem tamen alii numero plures, & dignitate majores, cum decem & novem tantum, qui jus in electione habebant, ad hoc convenissent, attendentes quod ejus non intererat appellare, cui nihil juris fuerat in Præpositura acquisitum, et undecimum, salva Sedis Ap. gratia, ne videlicet in contemptum Apostolicum aliquid committere viderentur, in Præposito elegerunt. Cum igitur ex prædictis constaret, eum nec investitum fuisse per Sedem Apostolicam, nec à Capitulo, vel iudicibus delegatis electum fuisse in Præpositum, vel assumptum, & si id etiam constitisset, & sufficienter esset ex parte tua probatum, investituram illam, si qua fuerat, fuisse per dictum prædecessorem nostrum postmodum revocatam, & si hæc etiam probata non essent sufficienter, esset per testes ostensum eum dicto H. reverentiam impendisse, nec esset contrarium, quod fuerat ex adverso probatum, cum prædicto H. semper contradixisset, cum verbis contradicere potuisset, & operibus consentire; præsertim cum eum testes generaliter dixerint, quod dictus B. semper contradixit, generalitas tamen illa debeat ad competentes horas restringi, ne convincantur falsum dixisse, si generalis intelligatur quod dixerant; & ex his omnibus sequeretur, quod sua non intererat propter hoc ad Sedem Apostolicam appellare: concludebas, quod nihil eorum, quæ facta fuerant obesset, quominus tua deberet electio confirmari. Cum ergo dicti Cardd. hæc & alia quæcumque fuerant hinc inde proposita, nobis & fratribus nostris fideliter retulissent, attestacionibus, allegacionibus, & rationibus utriusque partis plenius auditis, & cognitis; quia legitime constitit quod præfatus B. de Præpositura ipsa non fuit aliquatenus investitus, et si mandatum fuerit, ut de ea investiretur, de qua etiam investitus fuisset, investitura ejus per prædecessorem nostrum semel, & secundo certâ fuit, ratione cassata: quæ si nec etiam cassata fuisset, per hoc quod prædicto H. reverentiam exhibuit, quæ debetur Præposito, juri suo renunciâsse videtur. Nos attendentes sibi non poruisse de jure competere, ut per appellationem ob id interpositam, communem ordinationem Ecclesiæ impediret: intelligentes etiam te à majori parte, tam dignitate, quam numero eorum, quos jus eligendi constabat habere, electum fuisse canonicè in Præpositum, de communi fratrum consilio electionem tuam auctoritate Apostolica confirmamus, præfato B. super ipsa Præpositura silentium imponentes, Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, &c. ut supra.

NOTÆ.

- (a) *Augusten.* Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. unie. & in ipsis epistolis correctis à Cardinale Sileo fol. 129. ex quo codice ita textum restituo: sed cum plures sint civitates Episcopales hujus nominis in diversis provinciis, ut Augusta Rauracorum, in Bizzuntina; Augusta Sueffionum, in Rhemensis; Augusta Taurinorum, in Alpibus Cottis; Augusta Trevirorum in provincia Trevirensis; Augusta Vindelicorum, in Rethia secunda; & tantum in præfata legatur *Augustensi*, anceps redditur epigraphè, de qua Ecclesiâ accipienda sit: & licet in hac diffusa epistola non exprimat, tamen ex aliis Ecclesiis, quarum mentio in ea fit, & quarum Præfatis præfatis hinc cognitio delegata fuit, deducitur, in præfata agi de urbe Augusta Trevirorum in provincia Trevirensi Germaniæ, ubi extat hæc civitas, quæ Galliæ Metropolis appellatur à Theodoro *lib. 2. hist. Eccles. cap. 15.*
- (b) *Gladii Salomonis.* Hujus facti historiam retuli in cap. 2. de præsumptis.
- (c) *E.* Everardus videlicet à Tructissen, qui

deinde fuit in Archiepiscopum Salisburgensem electus.

(d) *Brixienf.* De qua Ecclesiâ egi in cap. 5. de procurat.

(e) *Electio confirmata.* Sed frustra id petebat, cum beneficia non vacent per adeptionem Episcopatus, nisi electio confirmata fuerit, ut probavi in cap. cum in cunctis, §. de electis.

(f) *Annulo.* De investitura quæ fit per annulum, egimus in capite præfate, de concess. præbend.

(g) *Frisingen.* Alberto videlicet, 24. Præfati Ecclesiæ Frisingen, ut refert Bucelinus tom. 1. German. sacr. fol. 47. in serie Præfati Frisingen.

(h) *Esseten.* Herodovico videlicet, Comiti à Sulzbachi, Præfati 27. Ecclesiæ Esseten, ut refert Bucelinus tom. 1. Germania sacræ, folio 15. in serie Præfatum Esseten.

(i) *Spirensis.* Spirensis etiam Ecclesiâ est in Germania, quorum Præfatum senem refert Bucelinus tom. 1. German. fol. 8.

(k) *Condemnari.* Iuxta tradita in cap. 1. de causa possess.

(l) *Assentiarum.* Iuxta adducta in cap. 1. de appel.

CAPVT IV.

Idem V. Archiepiscopo & Capitulo (a) Rothomagensi.

EX parte tua, frater Archiepiscopo, Apostolicis auribus fuit intimatum, quod ad restaurandam fabricam Rothomagensis Ecclesie tractatum communiter habuistis, te, frater Archiepiscopo, postulante, ut quilibet Canonicorum tecum pariter aliquam suorum reddituum portionem operi tam pio, & necessario deputarent. Quia verò super hoc diversæ fuerunt inter vos, filii Canonici, & variæ voluntates, ne tam laudabile opus ex vestra dissidentia negligatur, auctoritate presentium duximus statuendum, ut si qui vestram ipsius Archiepiscopi, & majoris, & sanioris partis Capituli futuris super hoc constitutionibus duxerint resistendum, obtineat sententia plurimorum. Nalli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum v. idus Junii, Pont. nostri anno primo.

NOTÆ.

(a) Rothomagensi. Ita etiam legitur in cap. Runic, hoc tit. in 4. collect. & in epistolis editis à Sirleto, fol. 117. ex quo codicem restituo litteram huius textus. Præiens decisio nulla est Theobaldo Præsuli 33. Ecclesie Rothomag. ut refert Chenu in serie Præsulum ipsius Ecclesie, fol. 82. De ipsa Ecclesia Rothomag. nonnulla notavi in cap. 24. de rescript.

verb. sign. cap. si præter, de rescript. lib. 6. docet Chopinus de sacra pol. lib. 1. tit. final. num. 14. Et licet in præsentis statuto, ut singuli videlicet penderent aliquid pro reparatione Ecclesie, seu fabricæ, videretur agi negotium, quod ad Canonicos tanquam ad singulos spectabat; tamen quia nota erat iustitia majoris partis, & agebatur de re valde pia, ideo docetur, factum à majori parte cum Archiepiscopo, exequi debere, ex traditis in cap. 1. hoc tit. quod speciale est in hoc casu; aliâ enim regulariter verum est, id quod privatim omnes tangit, ab omnibus esse approbandum, atque ideo potiorum tunc esse conditionem prohibentis, cap. quod omnes 29. cap. in re communi 35. de reg. iur. lib. 6. cap. ad hoc 7. in fine, de offic. Archid. l. ult. C. de iust. foris, præstand. prosequitur Garanna in cap. 1. hoc tit.

COMMENTARIUM.

Cum certum sit, Capitulum Ecclesie posse statuta facere pro ejus regimine, ut probavi in cap. 2. cap. cum accessissent, de consuet. poterit etiam in quoad reparationem Ecclesie, qua putaverit necessaria, statuere, cap. tua nobis, de

TITVLVS XII.

Vt ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur.

CAPVT I.

Innocentius III. (a) Mediolanensi Archiepiscopo.

nostrum prodeat de Dei vultu iudicium, & oculi nostri videant æquitatem, viâ regiâ debemus incedere, nec ad sinistram omnino, neque ad dexteram declinare; ita magnûm iudicantes ut parvum, quia non est personarum acceptio apud Deum. Et infra: Quia post interdictum nostrum eis præsumpsisti tradere bullam, cum traditionem saltem debuisses differre donec nostrum consuleres beneplacitum, dil. f. l. Archid. & O. Lento Canonico Mediolan. dedimus in mandatis, ut si etiam post secundum mandatum, propter quod totius cognitionem negotii ad nostrum iudicium revocavimus, id ipsum cognoscerent attentatum, traditionem sigilli decernerent irritam, & inanem, inhibentes H. ne quomodolibet